

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ב) וְלִהְיִין זֶה יֵשׁ לְהַקְדִּים תַּחֲלָה בְּאוֹר עֲנָן הַמַּצָּה על-פי
 2 חסידות שְׁעַל-יְדֵי-זֶה על-ידי המצה נַעֲשֶׂה פְּלִלוֹת הָעֲנָן דִּיצִיאַת
 3 מְצָרִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב¹⁶ בתורה בפרשת בא בַּעֲבוּר זֶה עֲשֵׂה ה'
 4 לִי בְּצִאתִי מִמְצָרִים, ודרשו חכמינו ז"ל כי מלשון הכתוב "בַּעֲבוּר
 5 זֶה", למדים שהחייב לספר ביציאת
 6 מצרים לֹא אִמְרָתִי לֹא אִמֹר אֶלָּא
 7 כלילה הראשון של חג הפסח בַּשְּׁעָה
 8 שֵׁשׁ מִצָּה לפני האדם כי זהו מועד
 9 קיום המצה לאכול מצה כו'¹⁷,
 10 ומזה מובן גם לגבי התוכן הפנימי של
 11 המצה ויציאת מצרים, הֵינּוּ, שְׁעָנָן
 12 הַמַּצָּה הוּא הַפֶּחַ וְהַעוֹז
 13 לְבַחֲיַנַּת יְצִיאַת מְצָרִים,
 14 וְכַמִּילָא נַעֲשׂוּ עַל-יְדֵי-זֶה בכוח
 15 המצה גַּם שְׁאֵר הָעֲנָנִים
 16 שְׂבָאִים בְּהַמְשָׁךְ לִיצִיאַת
 17 מְצָרִים, עַד לְמַתַּן תּוֹרָה,
 18 שְׁהוּא הַתְּכָלִית וְהַמְטָרָה
 19 דִּיצִיאַת מְצָרִים, כְּמוֹ
 20 שֶׁכְּתוּב¹⁸ בדברי ה' למשה לגבי
 21 השליחות להוציא את בני ישראל
 22 ממצרים בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם
 23 מִמְצָרִים תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים
 24 עַל הָהָר הַזֶּה.
 25 וְיִוָּכֵן התוכן הפנימי של המצה
 26 (שבכוחה היא יציאת מצרים ומה שבא
 27 אחריה, מתן תורה) עַל-פִּי הַמְּבַאֵר
 28 בְּמֵאֵמֶר שֶׁל ה'צִמְחָה צֶדֶק'
 29 דְּבוּר-הַמַּתְחִיל הַפּוֹתַח בְּמִילִים
 30 מֵתוּן הַהַגְדָּה שֶׁל פֶּסַח הֵאֱלָמָה
 31 עֲנִיָּא¹⁹ זה [המצה] הוא לחם עוני
 32 (בְּבִיכָל כֶּךָ שֶׁל מֵאֵמֶר חֲסִידוֹת
 33 בְּכַתְּבֵי-ד' שְׁיִצְא מְגֻלוֹת מִיַּד זָרִים
 34 וְלֹא יִכְלוּ לְלַמּוֹד בּוֹ לְגֵאוּלָּה,
 35 וְהַגִּיעַ לְכָאן לִידֵי הַרְבֵּי זֶה
 36 עֲתָה²⁰ בימים אלה, בשנת תשכ"ו),
 37 וְמִבֵּיא ה'צִמְחָה צֶדֶק' בְּמֵאֵמֶר
 38 הַקּוֹשֵׁיָא שְׁנֹזְכְּרָה בְּסִפְרֵים²¹
 39 מֵהוּ אוֹמְרוּ מֵה פִירוּשׁ הַדְּבָרִים
 40 הָאוֹמְרִים בְּהַגְדָּה בְּהַמְשָׁךְ לֵיהָ לְחֵמָה
 41 עֲנִיָּא "דִּי אֶכְלוּ אֲבֵהֲתָנָא
 42 בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם", שֶׁאֵכְלוּ

43 אבותינו בארץ מצרים הָרִי כְּתִיב²² בתיאור יציאת מצרים בפרשת בא
 44 וְיֵאֵפוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאֹו מִמְצָרִים עוֹגוֹת מִצּוֹת וְגו',
 45 שְׁלֹא הָיָה זֶה אֲכִילַת מִצָּה אֶלָּא בִּיצִיאַתָם מִמְצָרִים ולמה אם כן
 46 אוֹמְרִים בְּהַגְדָּה שֶׁאֲבוֹתֵינוּ אֶכְלוּ "לֶחֶם עוֹנִי" זה בעודם במצרים?
 47 וּמוֹסִיף אֲדוֹמָר ה'צִמְחָה צֶדֶק'
 48 בְּמֵאֵמֶר הַנוֹכַח, וְעוֹד קָשָׁה,
 49 דְּבִפְרָשַׁת רָאָה²³ שְׁנֹזְכְּרָ שֵׁם
 50 הַבִּיטוֹי "לֶחֶם עוֹנִי" לגבי המצה,
 51 נֶאֱמַר "כִּי בַחֲפוּזוֹן בְּמַהֲיֹוֹת
 52 יִצְאָתָם מִמְצָרִים", וּפְרָשׁ רִשִׁי
 53 וְלֹא הִסְפִּיק בֶּצֶק לְהַחֲמִיץ,
 54 אִם כֵּן מְבַאֵר דְּהַמַּצָּה
 55 שְׁנֹזְכְּרָתָא "לֶחֶם עוֹנִי" הֵינּוּ
 56 מֵה שְׁאֵכְלוּ כְּשִׁיִצְאוּ מִמְצָרִים
 57 (פְּנֹזְכְּר לְעִיל), וְאִם כֵּן קָשָׁה
 58 מֵה שֶׁכְּתוּב בְּנוֹסַח הַהַגְדָּה "דִּי
 59 אֶכְלוּ אֲבֵהֲתָנָא בְּאַרְעָא
 60 דְּמִצְרַיִם" שֶׁאֵכְלוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּאֶרֶץ
 61 מִצְרַיִם, וְהָרִי מְדַבְּרִי הַכְּתוּב עוֹלָה
 62 שֶׁאֵכִילַת הַמַּצָּה הִיָּתָה לְאַחַר שֶׁכָּבַר
 63 יֵצְאוּ מִמְצָרִים?
 64 וְיֵשׁ לוֹמַר בְּבֵאוֹר הוֹסֵפֶת
 65 קוֹשֵׁיָא זֶה אִף שֶׁלֹּכְאוּרָה הוּא קוֹשֵׁיָא
 66 בְּתוֹכָן דְּמֵה לְקוֹשֵׁיָא הַקּוֹדֶמֶת שֶׁגַם בָּהּ
 67 חוֹבָא כְּתוּב הַמְלַמֵּד שֶׁאֵכִילַת הַמַּצָּה
 68 הִיָּתָה לְאַחַר הִיצִיאָה מִמְצָרִים וְאִין בָּהּ
 69 חֲדוּשׁ, דְּלוּלֵי זֹאת אֵלְמָלָא הַכְּתוּב
 70 הַמּוּבָא בְּקוֹשֵׁיָא הַשְּׁנִיָּה הָאוֹמֵר שֶׁאֵכְלוּ
 71 לֶחֶם עוֹנִי כִּי יֵצְאוּ מִמְצָרִים בַּחֲפוּזוֹן,
 72 הָיָה אֶפְשָׁר לְחַלֵּק וְלוֹמַר
 73 שֶׁהַמִּצּוֹת שְׁאֵפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 74 בִּיצִיאַתָם מִמְצָרִים, בְּהִיוֹתָם
 75 בְּמַצֵּב שֶׁל חֲרוֹת, אִינָן
 76 נִקְרָאוֹת "לְחֵמָה עֲנִיָּא", לֶחֶם
 77 עוֹנִי, וְכִנְגְדָן כִּנְגַד וְלוֹכַר הַמִּצּוֹת
 78 שֶׁאֵכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר יֵצְאוּ
 79 מִמְצָרִים הֵן הַמִּצּוֹת שְׁאוּכָלִים
 80 כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁל חַג הַפֶּסַח
 81 זָכַר לִיצִיאַת מְצָרִים, וְנוֹסָף
 82 לְזֶה יֵשׁ מִצָּה אַחֶרֶת שְׁהִיא
 83 "לְחֵמָה עֲנִיָּא" שְׁאֵכְלוּ
 84 בְּהִיוֹתָם עֲרִיין בְּמִצְרַיִם,

(16) בא יג, ת. (17) הגש"פ פִּיִּסְקָא יְכוּל מִר"ח. (18) שְׁמוֹת ג, יב ובפירוש"ו. (19) נִדְפַס לְאַח"ז בְּאוֹה"ת וִיקְרָא (כֶּרֶךְ ב') ע' תַּנַּג וְאִילָךְ (וְרָאָה בְּמ"מ וְצִיּוֹנִים שֵׁם). (20) רָאָה בְּשִׁיחָה שֶׁלְאַחַר הַמֵּאֵמֶר (תּוֹרַת מִנְחָם - הַתּוֹעֲדוּת חֲמ"ו ע' 347 וְאִילָךְ). (21) רָאָה אֲבוּדְרָהֶם סֹדֵר הַגְדָּה וּפִירוּשָׁה. (22) בָּא יב, לט. (23) טז, ג.